

Česko-saská Horní Blatná

Zakladatel Horní Blatné – saský kurfiřt Johann Friedrich I. z ernestinské linie Wettinů¹

Johann Friedrich stačil během krátké doby, kdy mu Horní Blatná patřila, udělat mnohé pro její rozvoj. Propůjčil jí **městská práva**, město bylo vybudováno podle vzoru saských **renesančních horních měst (Marienberg)**. Povolil jí úřad **perkmistra**, který dohlížel na chod především cínových dolů (předtím doly podléhaly správě v saském Schneebergu, jehož obyvatelé se stali prvními **horníky** v Blatné), udělil jí **horní řád** (zákoník, jímž se řídilo dolování a věci s ním spojené), povolil konání trhů, výstavbu špitálu a **protestantského kostela**. Začal stavět Blatenský **vodní příkop**, téměř 13 km dlouhý kanál, jímž byla od Božího Daru přiváděna voda k důlním provozům v okolí Horní Blatné. Blatná se rychle rozvíjela, po roce 1560 zde žilo až 2 000 obyvatel. To už byla Blatná součástí **českého státu**. Ferdinand I. Habsburský ji získal po náboženských válkách (šmalkaldská), přinutil také Johanna Friedricha vzdát se titulu kurfiřta ve prospěch druhé linie Wettinů.²

V 5. století započalo osidlování Krušnohoří Slovy. Od 13. století se i na české straně hor usazovali Sasové (Němci), kteří brzy získali početní převahu.

*Německé obyvatelstvo zde dominovalo až do **vysídlení** po II. světové válce. Osídlenci přicházeli ze Saska proto, že zde byla ve 12. století objevena ložiska **stříbra** a založeno **báňské centrum Freiberg**. Rozšíření těžby bylo hlavním motivem přesunu saských horníků na českou stranu. První střediska se nacházela v Nejdku, Kraslicích a Krupce. Později se dolování rozšířilo, do Jindřichovic nebo Hroznětína. Do života Krušných hor významně zasáhla na počátku 16. století „**stříbrná horečka**“. Tou dobou mířili do oblasti noví obyvatelé a vzniklo mnoho osad a městeček: Jáchymov, Abertamy, Pernink, Oloví a na tehdy ještě saském území Boží Dar a Horní Blatná. Tyto obce byly připojeny k českým zemím až po **šmalkaldské válce**. Horníci přicházeli také z jiných německých území: Horní Falce a Frank. Po **třicetileté válce** museli protestanti Horní Blatnou opustit, mnozí do nově založeného Johannegeorgenstadtu, pojmenovaném po tehdejšímu kurfiřtovi Janu Jiřím.³*

1. úkoly k textům: (pokud nerozumíte **zvýrazněným** slovům, запиšte si je a hledejte vysvětlení)

1. Je Vám Johann Friedrich (Jan Bedřich) sympatický? A Johann Georg (Jan Jiří)?
2. Podtržené obce vyhledejte na mapě, zakreslete do mapy.
3. Proč do Krušnohoří přicházejí němečtí osadníci? Kolik staletí zde žili?
4. Co pro region znamenala šmalkaldská válka? Co třicetiletá válka?
5. Které události (osobnosti) byly pro vývoj Blatné, západního Krušnohoří stěžejní?
6. Vysvětlíte vybrané (zvýrazněné) pojmy, odhadněte, které pozůstatky hornictví jsou v regionu patrné dodnes. Ověřte!
7. Vyhledejte (případně odhadněte) a načrtněte pláněk města Horní Blatné.

¹ Portrét od Tiziana, in Kunsthistorisches Museum Wien http://www.artmuseum.cz/reprodukce2_pohled.php?dilo_id=3555

² Michal URBAN a kol., *Horní města Krušných hor. Karlovarský kraj*. Sokolov 2014, s. 86–89, upraveno.

³ Lukáš NOVOTNÝ, *Západní Krušnohoří*. Praha: Paseka, 2009. Zmizelé Čechy., s. 9, upraveno.

Kontext česko-saských dějin 2. Vytvořte skupiny a komentujte schéma ve vztahu k Horní Blatné.

	Události	Panovníci v Sasku			ZKČ
1			Rudolf Askánský kc		Karel Lucemburk
2			rod Wettinové		
3	války husitské		Fridrich I. kc ↓		Václav, Zikmund
4	Chebská smlouva		Fridrich II. kc ↓		Jiří Poděbrad
5	Freiberg	Ernest kc ↓		Albrecht ∞ Sidonie c ↓	
6		Fridrich III. kc bratr l ↓	 Luther	Jiří c bratr l ↓	Ludvík Jagelonský
7	stříbro, tolar	Johann Friedrich kl	válka: luteráni x císař		Ferdinand I. Habsburk
8	Dresden (Drážďany) sídelní město kurfiřtů			Mořic kl August kl ↓	Rudolf
9				syn ↓	
10	emigrace z Čech		válka třicetiletá	Johann George kl	Ferdinand II.

Vysvětlivky: ZKČ = Země Koruny české, k = kurfiřt, c = katolík, l = luterán (protestant)

Naše světové dědictví – Hornická kulturní krajina Krušnohoří/Erzgebirge, č. 100283039